

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
PETEK
13. OKT.
1995

Letnik 50
Štev. 41 (2828)

Cena 10 šil.
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt
Poštni urad
9020 Celovec
P. b. b.

Bodo lepim besedam politikov sledila dejanja?

Na slavnosti v dvorani grbov je pel tudi mešani mladinski zbor slovenske gimnazije

Tako kot že v ponedeljek na slavnosti seji deželnega zbora ter vlade in popoldne pri slovesnosti v dvorani grbov v deželni hiši, sta deželni glavar Zernatto in zvezni predsednik Klestil tudi v torek na Novem trgu poudarila potrebo po dialogu in skupnosti v deželi.

Zernatto je na slavnosti seji dejal, da je s plebiscitarno odločitvijo leta 1920, ki je bila docela v smislu samoodločbe narodov, Koroška ovrgla načelo nacionalizma. Trdil je, da je bilo na Koroškem takrat narodnostno vprašanje vzorno rešeno tudi z ozirom na sedanje manjšinske probleme v Evropi. Praznovanje plebiscita kot zmago enega naroda nad drugim je deželni glavar imenoval nesporazum in obljubil, da se bo dežela v prihodnje prizadevala za ohranitev deželne enote v skupnosti.

Zvezni predsednik Klestil je uvodoma spomnil na številne obletnice tega leta in dejal, da očitno obstajajo skupne izkušnje narodov

o elementarni sili zgodovine. Dejal je, da bi brez obrambnega boja ne bilo plebiscita in da je pravica samoodločbe narodov na Koroškem doživela svoj evropski ognjeni krst. Posebej se je obrnil na Slovence, ki so s svojim glasom odločili izid plebiscita v prid Avstrije. Ponovno je poudaril, da je odnos do manjšin velika preizkušnja našega časa. Zato da je ponosen in vesel, da sme sodelovati pri prvi proslavi plebiscita, pri kateri bo spregovoril tudi koroški Slovenec. Klestil je posebej naglasil, da manjšine v demokraciji potrebujejo več kot samo enakopravnost, da lahko ohranijo svojo identiteto. Obljubil je, da bo Avstrija Slovenijo podpirala pri vključevanju v Evropo.

Slavnostne seje sta se udeležila tudi oba predsednika osrednjih organizacij, Marjan Šturm (ZSO), ki je bil v torek, 10. oktobra tudi na slavnostni tribuni, in Nanti Olip (NSKS). Pevski okvir pa sta prispevala zbor GŠ iz Koč (Kö-

tschach-Mauthen) in mešani zbor Zvezne gimnazije za Slovence pod vodstvom Romana Verdela. Zbora sta skupno zapela zvezno in deželno himno v obeh deželnih jezikih.

S povorko po starem kopitu, tako je uradna Koroška slavila 10. oktober 1995: maršmuzika, folklorne skupine, brambovci, nemškonacionalni študentje in telovadci, celo črni trak Kameradschaft IV se je bliskal skozi gozd zastav in praporov, vozovi in konji, papirnate in kartonaste cerkve in stolnice, za nameček pa, da je bil vtis oktobrskega pusta še bolj zapečaten, folkloristični Indijanci iz krške doline. Več kot sedem ur se je pred predstavniki dežele in države (predsednik Klestil je okrog ene ure odšel) vila »slavnostna povorka«, v njej tudi dva dvojezična napisata: »Ludmannsdorf-Bilčovs« in tabla Kulturnega društva Karavanke-Žihpolje.

F. W.

Priložnost nove kulture sožitja

»10. oktober naj bo priložnost za novo kulturo sožitja med večino in manjšino«, je poudarila manjšinska glasnica Zelenih parlamentarka Terezija Stoisić. Dejstvo, da je na deželni spominski proslavi v dvorani grbov govoril tudi zastopnik koroških Slovencev, je po njenem mnenju sicer zelo zelo pozno, a pomemben prvi korak. Ne

izmejevanje ali odrivanje in tudi ne stalna brambovska aritmetika, ampak sodobno, odprto mišljenje, skupno načrtovanje in načelno večjezično in medkulturno delovanje so koncepti prihodnosti. Popolnoma samoumevno naj bi bilo, da večina več ne izključuje dvojezične manjšine, kajti zgolj s »krčevito nemškonacionalno do-

movinsko zvestobo in s pogledom, usmerjenim v preteklost, bo Koroška nedvomno samo capljala za Evropo prihodnosti.

Stoisićeva ob koncu izjave ugotavlja, da ima Koroška kot dvojezična dežela pomembno jezikovno, kulturno in tudi gospodarsko bogastvo, ki ga ne sme zapraviti.

Pozabljeno taborišče Ljubelj

Razstava v k & k centru v Šentjanžu do 30. 12. 95

Na Vestnikovem izletu so udeležencem zapeli škofiški pevci, ki so se ga množično udeležili. Stran 4

Socialdemokrati za 10. oktober

Socialdemokratska stranka Koroške je letos pri proslavljanju 10. oktobra ubrala svojo pot. Skupaj s svojimi organizacijami, Delovno skupnostjo »Avstrijske narodnosti v SPÖ«, Socialdemokratskimi ženami in Zvezo socialdemokratskih akademikov, je s prireditvama pod geslom »Srečanje-dotik-domovina« pokazala, da je proslavljanje desetega oktobra možno tudi drugače kot smo to vajeni: nič vojaškega, bojnega in kričeče ter zožujoče zvestega in zvestobnega, ampak v odprtem, in v vsakem oziru sproščenem vzdušju, najsi to zadeva pogovorni jezik in teme, pesmi in tudi obleko. Prav uradne proslave so ponovno potrdile, da nesrečni duh uniformiranosti vsako leto ob deželnem prazniku znova doživlja svoje vstajenje.

V petek, 6. oktobra, je bil v celovški kavarni Oscar sprejem, katerega sta se, kot tudi prireditve v soboto 7. oktobra zvečer v dvorani grbov v deželni hiši, udeležila predsednika obeh osrednjih organizacij, Marjan Šturm in Nanti Olip.

Janko Messner / M. Hinteregger

KULTURINITIATIVE BLEIBURG
LIONS-CLUB BLEIBURG

SLOVENSKA
PROSVETNA
ZVEZA

monodrama
ZA 23 OSEB IN EN TELEVIZOR
inscenacija: marijan hinteregger

V NEMŠKEM JEZIKU:

13. 10. 95, 20,00

V SLOVENSKEM JEZIKU:

14. 10. 95, 20,00

PIVOVARNA

Štih-Sudhaus

Proslave so mimo, 600 milijonov šilingov, po cenitvi koroške trgovske zbornice (vir: »profil«), je bilo za koroški praznik zapravljenih (in to v času menda največje finančne krize v drugi republiki) in značajni rjavi gvanti so spet oblikovali obraz Celovca in na novo izkazovali staro rjavo miselnost njihovih nositeljev. Na Novem trgu so pred bolj redko zasedeno tribuno prominence – z izjemo zveznega predsednika – zarajale maške-radne Ziljanke – brez rajovca (!) svoj prvi raj, preden so pristne Ziljanke v pristnih nošah defilirale okrog zakritega lintverna, kateremu gre ta vsakopetletna obvezna vaja domovinske zvestobe očitno tudi že tako na živce, da se je

KOMENTAR

Piše dr. Franci Zwitter

more skriti svojega namena, temveč jo iz leta v leto dokazu-

Novem trgu, temveč v dežel-nem zboru – tudi slovenski zastopnik, o katerega moralni neoporečnosti ni dvoma, od katerega pa tudi ni bilo pričakovati kakih posebnih kritičnih ali morda celo nepre-računljivih in nepredvidenih tonov.

In slovenski organizaciji – tudi ZSO – sta to spregledno igro za to zaželeno demagogijo s strani države izvrstno odigrali: medtem ko je bila verjetno organizacija, ki se očitno hoče vsako leto znova demokratsko izvoliti, v to igro so vpletena že od vsega začetka, je bila moja organizacija tako naivna, da jo je vzela resno in morala biti ob koncu vesela, da se je iztekla, kakor se pač je.

Mimo je! In zdaj spet k bodočnosti!

ta čas podal na zdraviliški dopust, in se zgubile v množici Lobisserjevih dirndlnov in koroških gvantov. Nemški nacionalizem je spet slavil zvezo s koroškim provincializmom in del koroških Slovencev je tej burki dajal svojo potuho.

Kakovostne razlike do dosedanjih plebiscitnih proslav namreč tudi letos ni bilo zaslediti. Niti ni mogoča: s plebiscitnimi proslavami koroška politična nomenklatura zdaj že petinsedemdeset let perpetuira mit o neločljivosti in enotnosti dežele in iz leta v leto žali občutke tistega znatnega dela koroškega prebivalstva, ki v takih proslavah ne vidi nobene upravičenosti in se še vedno čuti izključene-ga iz koroškega javnopolitičnega življenja. Tu slej ko prej ekonomsko in politično močnejši praznuje svojo zmago nad šibkejšim; tu ne gre za nobeno enakopravno veselje in slovesnost, temveč za vsakoletno novo odpiranje ran, zgodovinsko nastalih in nikdar zaceljenih. Ob tem tudi ne poma-ga noben nastop kakega slovenskega zastopnika, četudi je bil mišljen še tako pristno, ker simbolika takšnih praznovanj enostavno ne

je: tu se ne praznuje deželna enotnost, marveč se krčevito ohranja mit: mit o »borbi, ki je s krvjo zapisala mejo«, mit o slovensko narodnozavednih izdajalcih in o domovinizvestih vindišarjih.

Ulrichsbergovske proslave ni mogoče ločiti od desetooktobrske: obe sta otroka ene in iste miselnosti: prva uvaja drugo; na Ulrichsbergu se povsem javno srečajo bivši esesovci in pojokajo svoj končni vojaški poraz, hkrati pa slavijo svojo ideološko zmago oz. ideološko preživetje, za katero so mu garant in zunanji izraz državne in deželne slovesnosti nekaj dni navrh ob obletnici plebiscita.

Letos je bilo to posebej za-znavno: menda je sam ljudsko-strankarski predsednik Wolfgang Schüssel (katerega je avstrijski tisk tako hvalil kot liberalnega zastopnika konzervativnega tabora v Avstriji) tiščal obrambnega ministra svoje barve Fasslabenda k udeležbi na Ulrichsbergu, češ »tudi te glasove potrebujemo«. Koroški deželni glavar Zernat-to je dobro reagiral; na njegovo pobudo je prvič v zgodovini plebiscitnih proslav spregovoril – kajpada ne na celovškem

Edina mogoča reakcija bi namreč morala biti, in to velja tudi za nadaljnja leta – ker je pričakovati, da bodo take proslave v petletnem presledku še naprej na koroškem dnevnem redu – da razsvetljeni demokrati, vseeno katere narodnosti ali jezikovne pripadnosti, na takem pustnem pohodu v jesenskem času nimajo kaj iskati. Anahronizem in politična demagogija namreč spada-ta v koš preteklosti in več-rajšnosti.

Vsakršna desetooktobrska proslava, pa naj se na njej celo poje »wo man mit Blut die Grenze schrieb« tudi po slovensko, kar je očitno našemu zveznemu predsedniku tako ugajalo, ni nič drugega kot novo instrumentaliziranje in funkcionaliziranje zgodovinskega mita, ki razdvaja oba na Koroškem udomačena naroda ter nadaljuje in ovekoveča mit o izdajalcih in domovini-zvestih. Letos morda ni bil tako nevaren – kaj pa čez leto dni pod nekim Haiderjevim kanclerstvom.

S Polanškem rečeno: »V skupni domovini bodimo vrt-narji, ne drug drugemu gro-barji. Vsakdo rad živi«. Brez desetega oktobra.

DR. INZKO

Poziv k strpnosti in skupnosti

Prvič v poblebiscitni dobi Koroške, to je 75 let po zgodovinski odločitvi, je na slavnostni prireditvi dežele v spomin na plebiscit spregovoril tudi zastopnik koroških Slovencev. V sklopu slavnostnih sej in nago-vorov je bilo letos posebej poudarjeno dejstvo, da so prav koroški Slovenci s svojimi glasovi odločili plebiscit v prid Avstrije. To je vendarle pomemben premik v oceni plebiscitnih dogodkov, kajti doslej so Slovenci bili sovražniki in agresorji in plebiscit torej zmaga nemštva nad njimi.

Slovenski govornik na slavnostni prireditvi v dvorani grbov v ponedeljek, 9. oktobra popoldne je bil dr. Valentin Inzko. Prireditve sta se udeležila najvišja predstavnik Avstrije, zvezni predsednik Klestil in kancler Vranitzky, ki sta posebej za to priložnost prišla z Dunaja.

Dr. Inzko je poudaril, da govor slovenskega predstavnika in nastop zbora slovenske gimnazije pomenita novo kvaliteto v odnosih med nemško govorečimi in Slovenci na Koroškem. Dejal je, da je prispevek koroških Slovencev k izidu plebiscita bil dolgo zamolčan in tako je 10. oktober v preteklosti oba naroda bolj ločeval kot povezoval. Kot zgodovinar je navezal na številne medkulturne stike v preteklosti. Omenjujoč obljubo deželnga zbora v letu 1920, ko je Slovincem zagotovil vsesplošni razvoj, je dr.

Dr. Valentin Inzko

Inzko ugotovil, da je število koroških Slovencev v tej dobi dramatično padlo in tako dobiva manjšina občutek, da izumira. Spomnil je na nasilje nacizma, na pogrome na dvojezične table leta 1972 in sploh na vsa prizadeta ponižanja. Druga ugotovitev pa je, da so koroški Slovenci v zadnjih letih močno utrdili svoj položaj na kulturnem področju in da narodna skupnost dobiva vse večji intelektualni potencial. Srečanja, prireditve in vrsta drugih pobud pa da so potrdilo, da se je vzdušje v deželi izboljšalo. Inzko je v nemškem delu nagovora vse pozval, da delujejo v smislu sožitja in soglasja.

Za domovinske grupacije je spregovoril učitelj Alexander Slamanič.

Franc Wakounig

SPOMINSKO LETO 1995

Zadovoljstvo pri DS/ARGE '95

Zadovoljstvo v politiki sicer ni in ne more biti odločujoča kategorija, a Delovna skupnost ARGE '95, nadnacionalno združenje številnih organizacij in pobud v tem letu obletnic in spominjanj, je na to, kar je opravila in dosegla, lahko iskreno zadovoljna. Sedaj se že, kot je dejal predsednik Roßbacher, duhovno pripravlja na prihodnost, na nove akcije.

Težišča letošnjega delovanja so bila: zgodovinsko-lingvistični cikel s posebnim poudarkom na jezikovnem razvoju na Koroškem, seminarji in srečanja, med drugim pri Peršmanu, ter jezikovne počitnice v Portorožu in Piranu.

V srž same koroške tematike in problematike pa je Delovna skupnost zadela z diskusijskimi večeri »Nasportno – skupno« po dvojezičnih občinah. Doslej je bilo šest teh razprav, in sicer v Šentjakobu v Rožu, Borovljah, Selah, Škofičah, Šmarjeti v Rožu in Hodišah. Ponovno se je izkazalo, da je, kar zadeva pripravljenost za dialog in sodelovanje, nemogoče vseh občin meriti po istem kopitu. Vsaka uravnilovka mora odpovedati, ker so se v posamez-

nih občinah razvile različne ravni dialoga in medsebojnih stikov.

Zanimanje za te razgovore je precejšnje, naslednja pogovora sta načrtovana v Bekštanju 19. oktobra in 24. oktobra v Rožku.

Pogovore po občinah je pripravila Delovna skupnost »Avstrijske narodnosti v SPÖ«. Kot sta ugotovila Ana Blatnik in Bernhard Wenger, so pogovori pokazali, da je v vsaki občini možno najti pogovorno bazo in na njej graditi dalje. In ta dialog je pomemben predvsem tam, kjer so robovi medsebojnega zblíževanja še zelo ostrí, izraziti, na primer v Šmarjeti v Rožu.

Marjan Šturm je ugotovil, da je diskutiranje tabuiziranih tem na Koroškem postalo možno in da se v občinah vse bolj zavedajo, da je treba v smislu sožitja in politike večplastnosti in pestrosti zapustiti ideologijo etnične razmejenosti.

Svojega poslanstva DS/ARGE '95 seveda ne opravlja v vbogaimenskem prostoru in je zato vesela vsake podpore. Pred nedavnim je od dežele dobila 650.000 šilingov, kar pa še zdaleč ne pokriva vseh stroškov in izdatkov.

F.W.

Dostojen protest proti komersu

Komers (zbor) nemškonacionalnih šaržiranih in osabljanih akademikov preteklo soboto v Celovcu je potekal povsem mimo javnosti. Sicer je svobodnjaški klubski vodja v dežel-nem zboru Strutz z zahtevo, da je zaradi nevarnosti protestnih akcij proti komersu treba prepovedati vse demonstracije, skušal izzvati zanimanje ljudi, a ta namen je klavno spodletel. Nekaj sto šaržiranih in okomisanih nemškonacionalnih akademikov, številni od njih z grdimi

brazgotinami po obrazu, je brez pripetljajev in v zaprti družbi lahko uživalo v pivski omotici in nacionalistični evforiji. Sku-

pina koroških študentov, ki študirajo v Gradcu, je pred dežel-nim zborom mirno in dostojno izrazila svoj protest. f.w.

KRITIKA NAD POROČANJEM

Napačen vtis plebiscitnih proslav

Kot »popačeno prikazovanje« dejanskega položaja narodne skupnosti je predsednik EL Andrej Wakounig označil poročanje o letošnjem 10. oktobru. Samo zato, ker je zastopnik koroških Slovencev smel spregovoriti v dvorani grbov, in ker so bile v nekaterih občinah dvojezične kulturne prireditve, z izjemo Globasnice in Bilčovsa pa nikjer ni bilo slovenskega govornika, mediji ustvarjajo vtis, kot da sploh ni več odprtih manjšinskih vprašanj. Pri tem pa je bilo popolnoma zamolčano, da je bil zadnji vsebinski napredek dosežen že davnega leta 1988 z ustanovitvijo dvojezične trgovske akademije. Še nadalje ostaja odprto vprašanje dvojezičnih otroških vrtcev, slovenske glasbene šole, novelizacije zakona o narodnostnih skupnostih, odprta so vprašanja javnopravnega zastopstva narodne skupnosti, manjšinskega mandata v deželni zboru, boljše medijske ponud-

be v slovenskem jeziku in ob tem poštene ocene avstrijske manjšinske politike od leta 1920. Sploh pa je odprto vprašanje, kako bo zagotovljen obstoj vsaj tistih 15.000

Slovencev, ki so preostali od 65.000 leta 1920. 10. oktober, meni Wakounig, ni dal odgovora na nobeno od odprtih vprašanj.

Govorjenje o za Evropo vzor-

nem sožitju da je samo posmeh narodni skupnosti. S tem, da so koroški Slovenci bili pripravljeno sodelovati na proslavah za 10. oktober, so že vnaprej prispevali svoj delež. Sedaj je dežela dolžna, da končno izpolni obljube iz leta 1920, sicer bo vse skupaj služilo samo folklorizaciji narodne skupnosti. 10. oktober je bil po Wakounigovem mnenju samo tedaj korak v pravo smer,

če so se iz skupnega opredeljevanja za Koroško izluščile tudi skupne rešitve odprtih vprašanj.

NSKS nezadovoljen s proslavljanjem

Podobno je 10. oktober ocenil tudi predsednik NSKS Nanti Olip, ko je letošnje spominske proslave imenoval »10. oktober olepšavanja«. Priznati da je treba prve nastavke za skupno praznovanje, a tako pri poročanju kot tudi v stališčih deželne in zvezne politike so skušali iz enkratnega sodelovanja koroških Slovencev ustvariti vtis, da je manjšinska problematika na Koroškem zadovoljivo rešena. Olip je zavrnil trditev, da je rešitev manjšinskega vprašanja vzorna za Evropo. Prvič je bilo priznано dejstvo, da so Slovenci leta 1920 soodločili izid plebiscita, a zastopniki dežele in države so zamudili priložnost, da bi se distancirali od asimilacijske politike, ki je narodno skupnost zredčila s 65. 000 na 15. 000. Pričakovali bi, da bi politiki prikazali pripravljenost za razgovor o vseh odprtih vprašanjih, je dejal Olip in na koncu pozdravil, da 10. oktober ni bil več protimanjšinska manifestacija, ampak je dobil značaj ljudskega praznika. Da pa bo postal praznik obeh narodov v deželi, morajo besedam slediti tudi dejanja.

SPOMENIK PRED MOHORJEVO

Simbol dialoga in kraj srečanja

Slikar Valentin Oman in arhitekt Günther Domenig

Preteklo soboto, po petih letih načrtovanja, tveganja in tudi številnih urgenc pri raznih uradih, je bil pred Mohorjevo hišo v Celovcu svojemu namenu predan »Kraj srečanja – Stätte der Begegnung« s kovinskim spomenikom kot osrčjem. Arhitekt Günther Domenig je železni val projektiral kot del Omanovih stel v veži Mohorjeve hiše in kot izraz dialoga v deželi med obema narodoma, kulturama in predvsem jezikoma. To je vidno in razberljivo na spomeniku, kjer je slovenska beseda poleg nemške, in ta poleg slovenske in tako naprej – trajno, kot so trajni valovi v vodi in jim ni konca ne kraja.

Ravnatelj Mohorjeve dr. Anton Koren je v svojem nagovoru dejal, da je spomenik edinstven na Koroškem, čeprav uresničen šele 75 let po plebiscitu, in naj bi vse Korošce pozval k sožitju, k spravi, kadar bo potrebno, in k skupnemu oblikovanju domovine, obenem pa naj bi spominjal na obljube koroškega deželne zboru, dane leta 1920 pred plebiscitom.

Projekt, ki sta ga podprla dežela in mesto Celovec, naj bi bil simbol dveh enot, ki se iz pravega kota lahko združita v harmonično celoto. Odslej bo na javnem prostoru sredi Celovca vidno, da »Koroška ni enolična. Želimo, da druge barve jezikovne raznolikosti nikoli ne bi izgubila. Vendar se zavedamo, da smo za ohranitev materinščine odgovorni sami«, je dejal Koren. Ta spomenik naj bi tudi prispeval, da bi Koroška ostala, kar je: ena najbolj barvitih regij v Evropi.

Pozdravne besede so spregovorili še predsednik NSKS Nanti Olip, župan mesta Celovec Guggenberger, tudi v imenu zadržanega deželne glavarja Zernatta, drugi namestnik deželne glavarja Grasser in Dieter Antoni v zastopstvu Ausserwinklerja, prvega namestnika deželne glavarja.

Arhitekt Domenig je svojo solidarnost z manjšino strnil v misel, da je kot izjemen arhitekt seveda v manjšini in kot takšen na strani manjšine. Spomenik je blagoslovil predsednik Mohorjeve Jože Kopeinig, šmihelska

godba na pihala pa je oblikovala glasbeni spored.

V razmislek

Kraj srečanja se imenuje prostor, kamor je Mohorjeva postavila spomenik, ki naj bi bil simbol dialoga v deželi. Zamisel in izvedba sta vse hvale vredni, in upravičeno je bilo pripomnjeno, da je bil postavljen šele 75 let po plebiscitu in ne že prej.

Spomenik naj bi vse Korošce pozval k »sožitju in skupnemu oblikovanju naše domovine«, je dejal ravnatelj Mohorjeve dr. Koren. Globoke besede, brezdvomno. Kar zadeva notrajmanjšinski dialog in srečanje, pa so ostale in morajo ostati samo na površini, kajti Mohorjeva je sicer povabila vse deželne veljake in zastopnike drugih društev, organizacij in ustanov, ni pa našla veličine, da bi povabila tudi zastopnike vseh slovenskih političnih in kulturnih organizacij. Tako Zveza slovenskih organizacij ni bila vabljen na odkritje spomenika. Da je njen predsednik obenem tudi predsednik sosvetu za koroške Slovence, za finančne želje Mohorjeve ne tako nepotrebne institucije, pa naj bo omenjeno samo radi popolnosti.

Besede o dialogu in sožitju, predvsem, če pridejo od pomembne slovenske kulturne ustanove, ki je najbliže Cerkvu, imajo samo toliko teže in pomena, kolikor so iskrene in v soglasju z dejanji. Mislim, da naj bi to veljalo tudi za Mohorjevo.

Franc Wakounig

CELOVEC – KULT

Performance KSŠŠ / Gradec o 10. oktobru

Poseben prispevek k razbremenitvi obstoječega vzdušja na Koroškem so inscenirali v ponedeljek v celovškem lokalu »KULT« graški študentje in študentke skupaj s skupino »Schlauch«. Zbrala se je predvsem dijaška in študirajoča mladina, nekaj radovednih starejših je tudi bilo tam, da si ogledajo in poslušajo multimedialno uprizoritev o plebiscitnih dogodkih in proslavah zadnjih 75 let. Ob vstopu v temno dvorano, ki je bila razdeljena s stenami iz plastične folije in na katere so s pomočjo diaprojektorjev metali slike, ki so spominjale na plebiscitne dogodke, na propagandni boj za Avstrijo oziroma za državo SHS, na plebiscitne proslave, na izjavo deželne zboru o enakopravnosti obeh narodov na Koroškem, na prvo svetovno vojno itd., je večina obiskovalcev nekako presenečeno reagirala. Občutek utesnenosti, negotovosti in zbežnosti in iskanje izhoda je bil sestavni del te akcije. Akustični dražljaji v tonu korakanja, na začetku bolj mirno, so se proti koncu stopnjevali v agresivnost, pobjanje in nasilje. To je bilo vsekako na meji prijetnosti – kakršen pač je 10. oktober na Koroškem. Nekaterim je še drug dan tolklo po glavi. Graški klubaši so s to povsem drugačno in nekonvencionalno uprizoritvijo hoteli izraziti spoštovanje do volje volilcev pred 75 leti, kritizirati pa plebiscitni »marškult«.

m. š.

10-LETNI JUBILEJ

Vedno svež Vestnikov izlet

Ko smo se po lanskem devetem Vestnikovem izletu pogovarjali, kam letošnje leto, smo že ugotavljali, da bomo morali najbrž spet na Hrvaško, saj Slovenija v tem času skorajda nima razpoložljivih posteljnih kapacitet, ki bi ustrezale našim željam in potrebam, da smo vsi skupaj v enem hotelu, da imamo na voljo skupen prostor za večerne zabave, da se ne delimo tako kot na Koroškem, da smo vsaj tri dni v letu kot ena velika družina.

Prav zato smo se že tedaj razgledali po Verudeli pri Pulju, po velikem in udobnem hotelu Histria. Politična situacija na Hrvaškem seveda ni vsem povšečna, tudi meni ne, toda zanjo je najmanj kriva Istra. Njene ure tečejo precej drugače kot zagrebške, ki jih v svojih dvorih navija državni poglavar Tudjman. No, pa pustimo politiko ...

Mi smo seveda kar precej razvajeni gostje. Razvajeni tudi zaradi dosedanjih izletov, ko je v glavnem potekalo vse kot po maslu. Ko pa bi se vsaj malo poglobili v situacijo naših gostiteljev, bi lahko razumeli, za-

Po dobri večerji so udeleženci obsedeli na plesni zabavi Hanzija, Hajncija in Petra

kaj npr. v hotelskem kiosku ni bilo dobiti cigaret ali pa morda razglednic. V obdobju privatizacije hrvaškega turizma marsikaj ne funkcionira, zato pa niso krivi delavci v hotelu, ampak špekulanti v upravi turističnega podjetja ali celo v politiki. Za beraško plačo, ki jo prejema strežno osebje, je za nas storilo več kot bi bilo pričakovati.

O sedanjem stanju in razmerah na Hrvaškem in ob tem še posebej v Istri bi bilo mogoče napisati obširen prispevek, toda raje se povrnimo k našemu izletu.

Milki Kokotovi je v zahvalo za desetletno uspešno organiziranje naših izletov prizadevni Franček Černut spesnil pesem zahvale in jo prebral udeležencem, uredništvo pa ji je na njeno mizo postavila šopek cvetja.

Zadevo je spet prevzela naša Milka in jo izvedla profesionalno z dodatnim prefinjenim občutkom za želje in potrebe udeležencev – vsakega posebej. Tako je bilo spet organizirano pobiranje udeležencev skoraj pred domačim pragom, jutranji pozdrav s šilcem domačega, darilce z nakupovalno vrečko SV in metrom, s katerim smo lahko merili toleranco med udeleženci in še kaj, skupni postanek za stisk rok prijateljem iz drugih avtobusov kot priprava za tridnevno skupno življenje itd.

Že prvo popoldne po aperitivu in kosilu so si naši izletniki z vodiči ogledali Pulj, mesto Jazona in Medeje iz grške zgodovine, po areni znanega iz časov rimskega imperija, v času Habsburžanov največja avstroogrška vojna luka, mesto z značilno arhitekturo iz vseh obdobjev z velikansko ladjedelniško industrijo, ki pa je ta čas v hudi krizi, kar se močno pozna tudi pri (ne)urejenosti mesta. Sedanja hrvaška oblast mu je odvzela istrski primat in sedež županije prenesla v veliko manjši Pazin.

Zvečer smo se zavrteli ob zvokih glasbe dua Puegeot Hanzija in Hajncija ob pomoči Petra z Žoprač, z dvema pesmima pa so nastopili tudi škofiški pevci, najmočnejša organizirana skupina na izletu. Utrujenost prvega dne nas je dokaj kmalu pognala v postelje, nekaj pa se jih kljub vsemu ni odreklo nočnemu življenju.

Prosto sobotno dopoldne se nam je zelo prileglo. Nekateri so se kopali tudi v morju, drugi se sprehajali, tretji se z avtobusom odpeljali v mesto, jaz pa s svojim avtom, za kar mi je bilo

kmalu žal. Puljski pajek namreč ne pozna šale in tako se je moj avto na njem neprostovoljno odpeljal na precej drago vožnjo na parkirišče za take grešnike. Tudi to se zgodi!

Popoldne se je skoraj večina udeležencev odpravila na izlet na prelestne Brione. Najprej z avtobusi do Fažane, potem z ladjo na otok Veliki Brijun, kakor mu pravijo po hrvaško, in si tam ogledala prekrasno naravo, safari park in seveda spominsko razstavo – iz velikega političnega obdobja predsednika Tita. Za večino je bil to višek izleta.

Sobota je izzvenela s prijetno zabavo po večerji in ko se je večina udeležencev porazgubila po sobah, sta nas oba Miha – podjurski in rožanski – zapeljala še k »Biondi«, da smo večeru postavili piko na I.

Preostalo nam je še nedeljsko dopoldne, ki smo ga preživeli vsak po svoje v miru, ob sprehodih, drobnih nakupih, v manjših in večjih družbah ob kavi in pijači, kopianju itd, po kosilu pa so nas Sienčnikovi šoferji, oba Hanzija in Stanko, varno odpeljali proti domu. Še krajši postanek v Naklem pri Marinšku in srečno in na svidenje prihodnje leto na enajstem Vestnikovem izletu!

Jože Rovšek

Kdo bi si mislil da Ferdi Jäger v teh dneh praznuje že svojo 60-letnico

Posebna poživitev prvega večera je bilo nagradno žrebanje dobitkov, ki so jih za naš jubilejni izlet prispevali: **Slovenska prosvetna zveza** – kasete in tri knjižne darove 1996; **Založba Drava** – pet dobropisov za nakup knjig; **gostilna »Miklavž«** Bilčovs – plošča za dve osebi; **transportno in turistično podjetje Sienčnik** – trije enodnevni izleti v Benetke; **Zveza Bank** – 2 hranilni knjižnici z začetno vlogo 400 in 600 šil.; in **Posojilnica-Bank Celovec** – 5 hranilnih knjižnic z začetno vlogo 500 šilingov. Vsem darovalcem naša iskrena hvala!

Mnenja

Jožko Igerc, Globasnica

Na Vestnikovem izletu sem letos petič. Grem, da srečam prijatelje in znance. Škoda, da ni več mlajše generacije, prostega časa je bilo dovolj. Vsak je imel dosti možnosti, da si ogleda kraj, me-

sto Pulj in tudi morje je bilo za kohanje. Želel sem si slovenske vodiče. Predlagam, da bi šli kdaj v kake slovenske toplice.

Hani Einspieler, Loče pri Vrbi
Letos sem bila na izletu četrtič. Meni ugaja sproščena družba, srečam pa tudi ljudi, ki jih sicer bolj redko vidim. Izlet je bil zelo dobro pripravljen in želim si, da bi jih tudi še naprej organizirali.

Martina Traunik, Malčape
Vestnikovega izleta se udeležujem drugič. Sem pozitivno presenečena, ker nisem pričakovala, da se bom tako dobro počutila v tej družbi izletnikov. Z vsem sem bila zelo zadovoljna. Upam, da bo SV take izlete organiziral tudi v prihodnje.

Karla Haderlap, Lepena pri Železni Kapli
Sem že šestič na izletu SV.

Karla Haderlap

Zelo je prijetno, da se lahko srečam z znanci v tako sproščnem vzdušju. Važno je, da ljudje pridejo skupaj, se spoznajo, zabavajo in zapešejo. Organizacija in hotel sta bila v redu. Bila sem tudi na otoku Brioni, bilo mi je zelo všeč. Upam, da bo SV take izlete še organiziral.

Stanko Vavti, Šmihel pri Pliberku

Na Vestnikovem izletu sem bil že večkrat. To je lepa priložnost, da se srečam s starimi znanci, da se pomenimo, poveselimo v prijetni družabnosti. Organizacija je v redu, cena je zmerna in sprejemljiva. Upam, da se bom drugo leto lahko udeležil s svojo ženo in se tega že veselim. Predlagam izlet v Slovenijo, na morje ali pa v kako zdravilišče.

Hanzi Ropač, Loče, 83 let

Bil sem skoraj na vseh izletih. Z vremenom smo imeli srečo. Pulj je zanimivo mesto, pot pa je bila dolga. Bil sem tudi na Brionih in to že tretjič. Tam je zelo zanimivo. Smo velika družina in se dobro počutim. Če bom še živel, se bom drugo leto spet udeležil.

Paulina Trunk, Žužaliče

Letos sem na izletu desetič.

Stanko Vavti

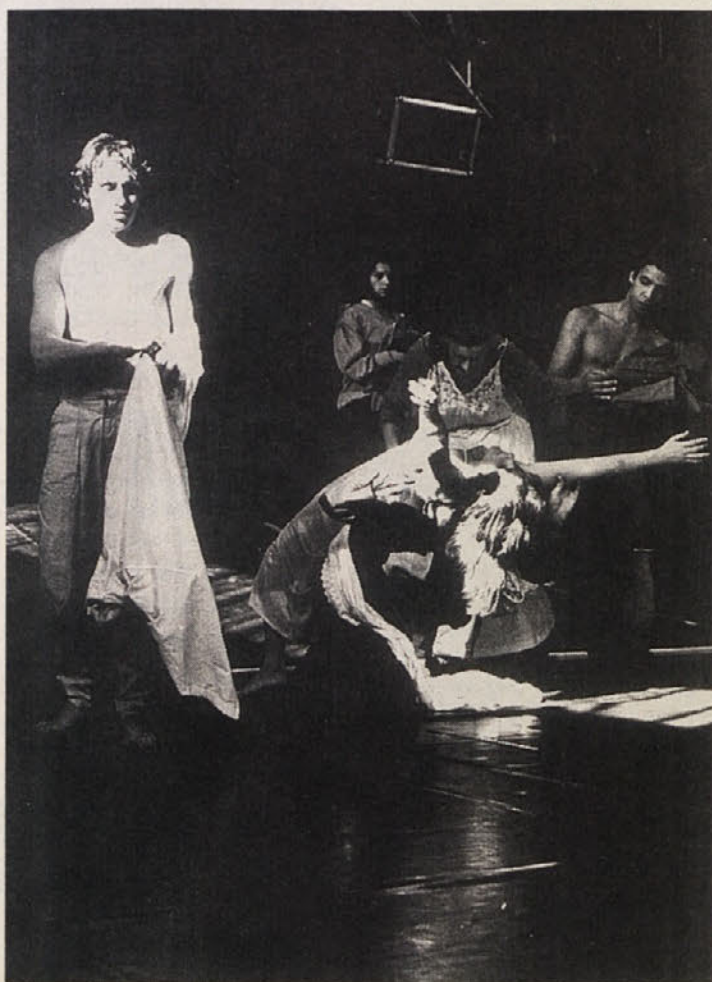
Prvi je bil zame najlepši (Omišalj – Krk), in to zaradi tega, ker sem tam srečala ljudi, ki jih že 20 let nisem videla. Družabnost je izvrstna in se že veselim na prihodnje leto. Imam zelo lepe spomine zato povabim tudi sorodnike in znance.

Martina Traunik

V NEDELJO KRSTNA IZVEDBA

Ikarus »Ples nad prepodom«

Prizor iz »Plesa nad prepodom«

Po osmih mesecih trdega dela bodo v nedeljo 15. oktobra, ob 20. uri v celovškem Mestnem gledališču plesalci plesnega ansambla gledališča »Ikarus«, predstavili »Ples nad prepodom«, koreografsko upodobitev Ivana Cankarja. Spomladanska napoved predstave za 10. oktober je, kot je znano tako močno razburkala domovinske duhove, da jo je bil intendant Pfliegerl prisiljen preložiti na 15. oktober. Na

ospredju mestnega gledališča pa je 10. oktobra visel napis »Mir namesto viharja«, hiša pa je bila zaprta. Predstava je namreč nastala v kooperaciji Mestnega gledališča.

Vodja in koreograf plesnega gledališča »Ikarus« Zdravko Haderlap je dejal »Nismo naredili Cankarja in v predstavi ni nobenih biografskih podatkov o njem. Opirali smo se na njegove motive in figure. Pripovedovali bomo novo lastno zgodbo,

ki je vpeta v današnji svet«. Predstavo je označil kot možnost življenjskega prikaza velikega slovenskega pisatelja Ivana Cankarja. Ansambel »Ikarus« bo v mestnem gledališču prikazal aktualne družbene teme: življenje in delo umetnika, bolezen (duhovna, duševna, življenjska laž, malomeščanstvo, konzumna zabloda) v naši družbi, nasprotja med vaškim življenjem in mestom, realnim in sanjskim svetom. Haderlap meni, da je predstava nek labirint človeške samobitnosti. Povsem se identificira s tem, kar je naštudiral s svojim ansamblom.

Glasbo je napisal Boris Kovač. Vsebuje pa jazzovske in klasične elemente, je zelo melodična in ritmična, prisrčna in topla s folklornimi elementi, kar pomeni za Haderlapa nekaj povsem novega. Za opremo je poskrbela Meta Hočevar, kostumograf je bil Reinhard Taurer. Prevladovala bodo barve od bele do črne in rdeča. Intendant Dietmar Pfliegerl pa je menil, da bo treba na Koroškem pojem toleranca na novo definirati. Za to je čas 364 dni.

Haderlap za SV: »Življenje ima vedno dve plati. Idealiziran svet je mrtev svet. Svet brez idealizma pa ne more obstajati. Treba je dopuščati slabosti, ker šele potem lahko raste moč. Ta produkcija o Cankarju se giblje med idealiziranim svetom (bolni svet) in hrepenenjem v sanjskih svetovih in iluzijah po boljšem življenju. To je vera v življenje, ki je polno hrepenenja. Predstava je polna slik in bo za vsakogar vizualni užitek«. *m. š.*

Oče – nemški vojak – in hčerka Vera, tedaj že partizanka

STUDIOBÜHNE BELJAK

Eine Liebe im Krieg Ljubezen sredi vojne

Odrska uprizoritev beljaškega Studiobühne v Kletnem gledališču v ponedeljek zvečer, torej na predvečer srhljivega korakanja po celovškem Novem trgu, je bila blažilen obliž na razgrete emocije. Žal seveda le kapljica v morje koroške rjavine, pa vendar. Videli smo inscenacijo teksta Wolfganga Siegmunda o ljubezni v drugi svetovni vojni z naslovom v obeh jezikih. Tema uprizoritve je spomin na preteklost, reflektira pa se v sedanjost, v poduk in svarilo. Dramaturško je delo sicer nekoliko prenasičeno z izpovednostjo, vendar simbolika ustvarja realno podobo tistega obdobja in jo tudi aktualizira. Glavna junakinja se ob svojem starem očetu spomni dogodkov izpred več kot petdeset let. Njen fant, Slovenec Florijan, je moral v nemško vojsko. Ko je prišel na dopust, je našel prazen dom. Njegovo družino so pregnali (tema Messnerjeve Vrnitve). Odloči se za partizane in zanje pridobi tudi Vero. Oglašja se mu vest – partizani ne priznavajo boga, on pa je iz verne družine. Verin oče se vključi v nemški vojni stroj. Sodelujeta v

isti akciji – seveda vsak na svoji strani. Psihodinamično je predstava polna konfliktnih motivov in v tem poskuša relativizirati črno-belo podobo bojujočih se strani.

Predstavo je režiral Hanspeter Horner, dramaturgija je prispevek Ingrid Ahner, glasba pa delo Gerharda Gruberja. Preprosto sceno je pripravil Ernst Hubman, njegova pa je tudi zelo učinkovita luč.

V glavnih vlogah igrajo Thomas Stolzeti – oče, Linde Prelog – Vera in Marion Silwer – mlada Vera ter Willy Höller – Florijan. Zelo impresiven je igralski in pevski vložek Rozi Sticker v vlogi begunke, v predstavi pa slišimo tudi glas vesti iz gora v slovenščini, ki ga je posnel Marjan Sticker.

Predstavo so podprle tudi Slovenska prosvetna zveza, Zveza koroških partizanov in Zveza združenj borcev Slovenije.

Ogledate si jo lahko vsak dan ob 20. uri, razen ob nedeljah in ponedeljkih, vse do vključno 4. novembra t. l. Obisk priporočamo!

Jože Rovšek

NOBELOVA NAGRADA 1995

Seamus Heaney, irski bard

Šest let po spornem španskem avtorju Joséju Celau je Nobelov nagrajenec spet Evropejec. Toda ne od mnogih favorizirani Portugalci Antonio Lobo-Antunes, temveč v zgodovini tega najpomembnejšega odlikovanja za literaturo četrti Irec Seamus Heaney iz countija Derry. Pred njim so nagrado prejeli že William Butler Yeats, George Bernard Shaw in Samuel Beckett.

Seamus Heaney se je rodil 13. aprila 1939 v Castledawsonu na Severnem Irskem. Obiskoval je Queen's University v Belfastu, ki jo je zaključil kot Bachelor in Master of Arts. Že takrat se je uveljavil kot lirik in pisal svoje prve drame. Od leta 1966 naprej je predaval na univerzi kot docent za sodobno angleško literaturo. Zaradi sporov na Severnem Irskem pa je leta 1972 emigriral v Dublin, kjer do danes deluje kot docent na University College Dublin (UCD).

Kot sedemindvajsetletnik je debital s knjigo »Death of a Naturalist«. V svojih delih, kot »Field Work«, »Seeing Things« ali »The Haw Lantern« se je Heaney v tem obdobju svojega ustvarjanja v prvi vrsti ukvarjal z rahločutnimi opisi narave, življenja na podeželju in konflikti med mestom in podeželjem. Napetosti v svoji domovini pa so Heaney ob koncu šestdesetih let vedno znova silile, da spregovori tudi o političnih vprašanjih, kar se je tudi kmalu prepoznalo v njegovi literaturi. V knjigi »Door into the Dark«, ki je izšla malo pred začetkom nemirov leta 1969, je svaril pred usodnimi posledicami nacionalistične egocentrike. Globoko prizadet nad eskalacijo nasilja je v »Wintering out« (1972), in predvsem »North« (1975) skušal dogodke obdelati in priti do splošno veljavnih spoznanj. Heaney napolnjen lok od prihoda Vikingov in Normanov v sred-

njem veku do nemirov (»Troubles«) danes, kjer ogenj pušk laja svoja vprašanja iz Cavehilla (»The Betrothal of Cavehill«), kjer protestantska policija zbira mob, da ponesejo umor in trpljenje v katoliški Falls (»Summer 1969«) in bobnanje Orangistov naznanja nesrečo. (»Orange Drums, Tyrone«).

Pri vsem svojem političnem angažmaju glede osnovnega konflikta v svoji domovini pa je zadržal buden čut za naravo in njeno ogroženost, kar pride do izraza v leta 1982 objavljeni zbirki »Station Island«.

Poleg poezije je Heaney pisal tudi prozo, na primer »The Government of Tongue« in drame kot »The Cure at Troy«. Kraljeva akademija v Stockholmu je obilici nagrad dodala še eno. S tem bomo imeli možnost marsikatero delo tega avtorja brati tudi v slovenščini.

*Andreas P. Pittler,
Helena Verdel*

Ohne bemerkt zu werden

Sie werden immer stärker,
und wir bemerken es nicht.
Sie überfallen unsere Gedanken,
und wir bemerken es nicht.

Sie töten neben uns,
und wir bemerken es nicht.

Wir?

Wir sagen nichts.

Wir schweigen, damit sie uns nicht bemerken.

Doch einmal werden sie uns beherrschen,
und wir werden so tun,
als hätten wir sie nicht bemerkt.

Veronika Boschitz,
nagrajenka deželnega
natečaja na temo
Srečanje na Koroškem

PRIREDITVE

PETEK, 13. 10.

20.00 ŽELEZNA KAPLA, v farni dvorani – Bratje Smrtnik
Jubilejni koncert ob 10-letnici petja bratov Smrtnik

PETEK, 13. 10.

20.00 BOROVLJE, v mestni hiši – Kulturring Borovlje
Klasični koncert z Jess-Triom z Dunaja; na programu so dela Beethovna, Liszta in Mendelssohna-Bartholdyja.

SOBOTA, 14. 10.

14.45 DUNAJ
Pohod na Hameau. Zbirališče ob končni postaji tramvaja »43« v Neuwaldeggu

19.00 VELIKOVEC, v mestni cerkvi
Mladinska maša z ansamblom Drava v okviru prireditve »Srečanje v oktobru«

ZAGORJE (Saager) pri Galiciji, v gostilni pri Aninem mostu (Annabrücke)

20.00 Praznik s Paulom Parinom ob podelitvi častnega doktorata celovške univerze; sod. Bratko Bibič iz Slovenije (harmonika), Serafinian Quartet (Italija) vokal & instrumental, Urfahrner Aufgeifer (zgornjeavstrijski Landlertrio)

BOROVLJE, pri Cingelcu na Trati – SPD Borovlje in Posojilnica-Bank Borovlje

20.00 Ponovitev jubilejnega koncerta bratov Smrtnik

NEDELJA, 15. 10.

20.00 CELOVEC, Mestno gledališče
Ivan Cankar – Ples nad prepadom; praizvedba plesnega teatra IKARUS

PONEDELJEK, 16. 10.

20.30 VELIKOVEC, Cafe Sanuk
Branje z jazzom – Jani Oswald in Projekt beton – Tonč Feinig trio.
Prireditve v okviru »Srečanj v oktobru«.

TOREK, 17. 10.

19.00 ŽELEZNA KAPLA, v Zadrugi – Zadruga-Market
Redni občni zbor Zadruga-Market Železna Kapla. Zaradi važnosti dnevnega reda pričakujemo zanesljivo udeležbo vseh članov!

ČETRTEK, 19. 10.

19.00 BOROVLJE, pri Cingelcu na Trati – ZSZ SPD »Borovljec«
Predavanje dia-posnetkov Hanzija Schaschla iz Ravensbrücka

PETEK, 20. 10.

19.30 BILČOVŠ, v gostilni pri Korenu (Kajzaze) – SPD »Bilka«
Predavanje »Koroški Slovenci in narodne skupnosti v Evropski uniji«. Predava poslanik dr. Wolfgang Petritsch, vodja biroja za odnose s tujino na Dunaju

SOBOTA, 21. 10.

03.33 CELOVEC, Südbahngürtel 24 – SPZ
Felix Mitterer: »Zdrahe v božji hiši«, premiera v prostorih Klagenfurter Ensemble. Čas ni pomota! Režija Marjan Bevk.

20.00 BOROVLJE, v mestni hiši – Kulturring Borovlje
»Vse je pesem« – koncert ansambla Drava v okviru Borovljske kulturne jeseni

NEDELJA, 22. 10.

19.30 CELOVEC, Südbahngürtel 24 – SPZ
Felix Mitterer: »Zdrahe v božji hiši«, ponovitev.

Gustav Januš – Nova dela/Neue Arbeiten

Razstava v Galeriji Rožek do 5. nov. '95
od srede do nedelje od 15. do 18. ure

KIS

Akcija – skupno naročilo sadnih dreves

Sadna drevesa lahko naročite pri Zadrugi Šentjakob v R., tel. 04253/2211 (Jozi Schüttelkopf), pri Zadrugi v Škofičah, tel. 04274/2880 (Pitschek Jozi) in pri KIS, tel. 0463/54864.
Seznam sadnih vrst na voljo pri KIS in v zadrugah v Šentjakobu in Škofičah.

Posojilnica-Bank Podjuna

vabi na

redni občni zbor

v petek, 13. 10. 1995, ob 18. uri
v kulturnem domu v Dobri vasi

ARGE Region Kultur, Slovenska prosvetna zveza,
Krščanska kulturna zveza vabijo na seminar

»Naloge regionalnih izobraževalnih
in kulturnih centrov«

v petek, 20. 10. in soboto, 21. 10. 1995,
v k & k centru v Šentjanžu

Program:

20. 10. 1995

19.30

Uvod dr. Anton Rohrmoser nato ogled centra k & k ter razstave »Ljubeljski predor in pozabljeno taborišče na Koroškem«. Prigrizek in glasba (Šentjanški tamburaši)

21. 10. 1995

9.00 Dr. Heiner Zametzer, referent za kulturo, München
»Naloge regionalnih izobraževalnih in kulturnih centrov«, nato diskusija

14.00 Podijska diskusija: regionalni razvoj v dvojezičnem okolju na področjih delovnega trga (Hanzi Rehsmann, zastopnik AMS), izobraževanja (dr. Willi Rainer, vodja Inštituta za pospeševanje izobraževanja odraslih na Koroškem), obnove vasi (župan občine Bistrice Hubert Gradenecker), kulture (dr. Janko Malle, tajnik SPZ), regionalnega razvoja (Johann Kölich, zastopnik projekta Carnica), okolja (mag. Peter Waldhauser, zastopnik Inicijative SOS Rož), in gospodarstva (Willi Moschitz, direktor podjetja ELAN).

16.00 Zaključni pogovor in izsledki seminarja

Prijave pošljite na SPZ ali KKZ,

tel. 0 46 3/51 43 00-22 ali 0 46 3/51 62 43

VABILO ZVEZE KOROŠKIH PARTIZANOV

Vsako leto za DAN MRTVIH priredi osrednjo spominsko svečanost na enem izmed pokopališč, kjer so pokopani padli borci proti fašizmu.

Letos, ko obhajamo 50. obletnico zmage nad fašizmom, bo osrednja spominska svečanost na pokopališču v Šentrupertu pri Velikovcu, kjer v skupnem grobu počiva 83 padlih partizanov, pripadnikov 8 narodnosti.

Prisrčno Vas vabimo, da se s svojimi znanci in prijatelji udeležite naše letošnje osrednje spominske svečanosti, ki bo v torek, 31. oktobra, ob 15. uri v Šentrupertu pri Velikovcu. Ker smo v letu, ko se po vsem svetu spominjajo 50-letnice zmage nad fašizmom, smo tokrat na prireditve povabili tudi zastopnike nekdanjih zavezniških sil ter uradne predstavnike Koroške in Slovenije.

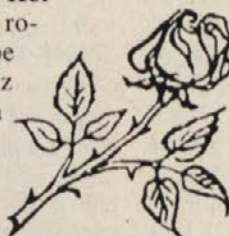
Skupno se hočemo pokloniti vsem tistim, ki so padli za svobodo v boju proti fašizmu, da bi na svetu zavlada mir in demokracija, da bi ljudje in narodi živeli v enakopravnem sožitju in medsebojnem spoštovanju.

Veselimo se vaše udeležbe in vas lepo pozdravljamo!

Slovenski vestnik čestita:

za osebne praznike članom društva upokojencev Sele: Uršiji Mautz s Šajde, Miciji Čertov, Hildi Čertov in Maksu Oražetu z Borovnice, Karlu Podgorniku pri Cerkvu ter Marti Dovjak s Kota; gospe Tereziji Kovačič z Lipe pri Vrbi za 80. rojstni dan; gospe Inge Seher iz Šentilja za osebni praznik; gospe Rezi Stane iz Lobnika za 60. rojstni dan; gospe Tereziji Kerbitz iz Vogrč za rojstni dan; gospe Mariji Nindler iz Dobrle vasi za rojstni dan; gospe Ani Ogris iz Šentjakoba za rojstni dan; gospe Marici Malle iz Slovenjega Plajber-

ka za 80. rojstni dan; gospe Mozganovi Reziki iz Železne Kaple za 50. rojstni dan; gospe Tatjani Pörtsch iz Železne Kaple za 18. rojstni dan; Anici in Stanetu Vrečarju iz Kotmare vasi za 40. rojstni dan; gospodu Martinu Komarju iz Kazaz za rojstni dan; za osebne praznike članom društva upokojencev Pliberk: Tereziji Kerbitz iz Vogrč, Adolfu Steinbuchu z Doba, Kristijanu Paušetu iz Dobrle vasi, Mariji Kraut z Bistrice in Milki Blažej s Suhe pri Šmihelu; gospe Inge Slanovec in gospe Urški Paul iz Železne Kaple za rojstni dan.

Radio Koroška

SLOVENSKE ODDAJE

Četrtek, 12. 10.

18.10 Rož – Podjuna – Zilja

Petek, 13. 10.

18.10 Kulturna obzorja.

Sobota, 14. 10.

18.10 Od pesmi do pesmi – od srca do srca.

Nedelja, 15. 10.

6.30 Dobro jutro na Koroškem – duhovna misel Gabi Ambuš

18.10 Dogodki in odmevi.

Ponedeljek, 16. 10.

18.10 Narodna skupnost in »Internet« – Odrešenje ali kamenček v svetu bytov?

Torek, 17. 10.

18.10 Partnerski magazin

Sreda, 18. 10.

18.10 Koroški zbori
21.04 Primorski obzornik

Dober dan, Koroška

NEDELJA, 15. 10.

13.30 ORF 2

PONEDELJEK, 16. 10.

16.20 TV SLO 1

■ Ich jaz bin hier sem tu: Dvojezični spomenik arhitekta Güntherja Domeniga – znamenje sožitja v koroški prestolnici.

■ Tudi v novem šolskem letu je zanimanje za dvojezične splošno- in poklicnoizobraževalne srednje in višje šole veliko.

■ Tour-kviz '95: Naravne lepote doma in pri sosedih – zdravilišče Moravske toplice v Prekmurju

■ Kašče: Gospodarska poslopja kot znamenja kmečke uspešnosti

■ Slovensko pesem so ponesli daleč preko meja: Smrtnikovi brtje iz Kort obhajajo 10-letnico skupnega petja.

SLOVENSKI VESTNIK

Uredništvo

Tarviser Straže 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/51 43 00-30, 33, 34 in 40
faks 0 46 3/51 43 00 71.

Usmerjenost lista

seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.

Uredniki

Jože Rovšek, Sonja Wakounig,
Franc Wakounig, Mirko Štukelj

Izdajatelj in založnik:

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Tarviser Str. 16
9020 Celovec/Klagenfurt
tel. 0 46 3/51 43 00, faks 0 46 3/51 43 00 71

Tisk

Založniška in tiskarska družba z o. j.
Drava, Tarviser Straže 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/50 5 66, faks 0 46 3/51 43 00 71

Skupina učencev ljudske šole v igri o miru

CELOVEC – URŠULINKE

»Mir je prijateljstvo, skupnost, ljubezen, lepota ...«

Kot prispevek k letu (živete) tolerance in ljubezni do bližnjega je pretekli četrtek skupina otrok ljudske šole pri celovških Uršulinkah uprizorila »Igro o miru«. Vodstvo ljudske šole je v ta namen prvič povabilo učence in učence ter učitelje in učiteljice ljudske šole iz Mohorjeve. Ti dve ustanovi sta tudi edini privatni šoli s pravico javnosti. Direktor Wilhelm Prainsack je vse navzoče srčno pozdravil in ugotovil, da je družbena klima pri nas 75 let po plebiscitu bolj tolerantna in odprta. Naloga vsakega kristjana pa je, da se zavzema za mir in prijateljstvo ter za skupne cilje.

Besedilo igre o miru je napisala mlada učenka Vanessa Wurmitzer. Iz tega pa je nastal projekt, ki ga je spremljala učiteljica Tscherteu. V središču igre je deklica, ki je pobegnila iz vojnega območja Bosne. Pri vstopu v nemško šolo pa doživlja občutke strahu in sramež-

ljivosti, slabo je oblečena, tudi nemško ne zna... Kljub drugačnosti pa jo učenci sprejmejo v svojo sredino ter zapojejo in zaplešejo. Po igri pa so imeli učenci obeh šol priložnost, da se v igri, pri slikanju, petju in ročnemu delu med seboj spoznajo. Bilo je zelo živahno in veselo. Za konec pa so mladim gostom še postregli z odličnimi sadeži, pijačo in skrbno pripravljenim bifejem. Ravnateljica Mohorjeve ljudske šole Marica Hartmann pa je izrazila veliko veselje, da je prišlo prav ob letošnjih plebiscitnih proslavah do tega srečanja in medsebojnega spoznavanja. Še v tem šolskem letu pa bodo gostitelje povabili v Mohorjevo. Zavod (samostan) celovških uršulink je bil ustanovljen leta 1670. Tedaj je obstajala ena šola in internat. Danes so pod skupno streho otroški vrtec, ljudska šola, glavna šola, gimnazija, oddelek dnevnega bivanja in internat. *m. š.*

ZAHTEVA ZELENIH

Decentralni koncept za odplake

Na tiskovni konferenci so Zeleni Koroške predstavili študijo o decentralnih možnostih ekološkega reševanja odplak. Študija je pokazala, da je tako reševanje problema v primerjavi s centralno kanalizacijo, ki jo predvideva deželna vlada, veliko cenejše. Deželni politiki o teh možnostih sploh ne razmišljajo, je dejala šefica Karin Prucha, čeprav v drugih zveznih deželah obstajajo alternativni projekti in naprave, kot tudi na primer v Globasnici in drugih krajih Koroške. Nadalje Zeleni zahtevajo dosledno ločevanje industrijskih odplak zasebnih gospodinjstev. »Trenutno je situacija taka, da indu-

strija odvaža v veliki meri na račun posameznih državljanov«.

Zeleni bodo danes popoldne v Velikovcu organizirali strokovni seminar, na katerem bodo priznani strokovnjaki razpravljali o problematiki kanalizacije in o možnostih decentralnega odvarjanja odplak. Seminar se bo pričel ob 13. uri v »Neue Burg«, v srednji dvorani. Zvečer ob 20. uri pa bo stekla podijska diskusija na temo »Kanal – oder decentral«. Prispevek za seminar znaša 400 šil. Informacije in prijave v pisarni Zelenih, v Celovcu, Priesterhausgasse 1, tel: 0 46 3/51 53 26 *m. š.*

CELOVEC

Premagati strah

Evangelijani so se v torek v Janzovi cerkvi na slavnostni božji službi spomnili dogodkov okrog 10. oktobra 1920. Pod geslom »Mi smo Korošci« so dostojno izpričali, da živita na Koroškem dva naroda v eni skupni domovini. Novo izvoljeni škof mag. Herwig Sturm je med drugim prebral posvetni tekst kot izraz upanja; citiral je slavnostno izjavo deželnega zbora iz leta 1920, v kateri so predstavniki oblasti Slovincem na Koroškem zagotovili jezikovno in narodnostno enakopravnost. »Domovina je tesno povezana z izvorom človeka, zato ne sme potegniti meja«, je dejal mag. Sturm. Ostali govorniki tako dr. Helga Duffek kot tudi priseljenec L. Lehmann so razmišljali o domovi-

Koroški superintendent Herwig Sturm

ni, o strahu, toleranci in sporazumevanju. »Vsi smo nekako priseljenci in človek ostane pač tam, kjer najde delo in dobro počutje, novo domovino«. Kot izraz skupnosti so se v božji službi poslužili obeh deželnih jezikov. *m. š.*

DRAVA v Frankfurtu – po tiskovni konferenci v Napoleonstadlu je vodstvo založbe Drava odpotovalo s svojo bogato knjižno bero na knjižni sejem. Več prihodnjič.

Križanka za razvedrilo

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12						13				
14							15			
		16			17		18			19
20	21		22	23			24		25	
26		27				28				
29					30					
31				32						
		33					34		35	
36	37			38						
39				40				41		

Vodoravno: 1. koroški bukovnik Drabosnjak 12. vest o nečem novem 13. okvara stvari 14. del telesa pod prsnim košem 15. starorimski pesnik 16. grška črka, znak za gostoto 17. vsaditev 19. Cankar Ivan 20. predlog 22. prvi generalni sekretar Združenih narodov 24. repek 26. tvorec kakega dela 28. zgodovinsko mesto ob severnem Jadranu v Italiji, nekdanji škofijski sedež 29. okr. za število 30. podzemeljski kanal za odvajanje umazanije 31. prostor za cerkveni pevski zbor 32. gib z veko 33. razigran 34. koren z ostrim okusom, nariban k mesu 36. nemška reka 38. gorovje v Italiji 39. ameriška tajna služba 40. vrsta bacila 41. bivališče čebel

Navpično: 1. slov. pesnik (Sejem, Nočna potnica) 2. zmešan, ob pamet 3. vhodna vrata 4. ribarjenje 5. evropska valuta 6. ime boga pri starih Judih 7. mrčes na glavi 8. skleda 9. okr. za tovariš 10. izdaja knjige 11. vrsta solate 18. žlahtni plin 21. prevozno sredstvo 23. Ivan Ribar 25. delavnica, kjer pečejo kruh 27. jušnik, skleda za juho 28. koža, ki jo sleče kača, ko se levi 30. krajša beseda za kriminalno policijo 32. ozek pas blaga 34. trenutek 35. nemško eden 36. nemški dvoglasnik

IZ ŽENSKEGA VIDIKA

Drugačnost zbuja občutke negotovosti

piše dr. Štefka Vavti

Že večkrat sem pisala o tem, da nas na drugih največkrat motijo prav tiste lastnosti, ki jih imamo tudi same in s katerimi se ne znamo ali pa ne moremo sprijazniti, zato jih izrivamo iz naše zavesti in pred njimi zapiramo oči.

Pogosto je celo tako, da vse te »neljube in neprijetne« lastnosti projiciramo na druge, na naše najbližje.

Zamislite si na primer tole sceno: Zvezile ste se na partnerja in najljubše bi vam bilo, da bi bil daleč proč. Rečete pa mu: »Saj vem, da me ne maraš več!!« – v tem primeru ste njemu podtaknile občutke, ki jih imate pravzaprav same.

Če boste pozorne nase, boste lahko opazila, da ob mnogih priložnostih potisnemo problem, ki je v bistvu naš, na drugega in mu ga tako obesimo na vrat.

Tako se tudi zgodi, da se imamo – če nekaj ne gre po naši volji – raje za žrtve, kot pa za storilke. Če pa si točneje ogledamo interakcijo s partnerjem, bomo opazile, da smo (ne samo, ampak tudi!) same povzročiteljice nesoglasij.

Fenomen projiciranja pogosto opazimo tudi pri slovenski manjšini. V preteklosti smo se velikokrat (upravičeno) počutili zatirane, vendar pa smo vlogo žrtve tudi izigrali, bila nam je torej tudi dobrodošla.

V krogu prijateljev (pa tudi pri sebi) sem že večkrat opazila, da nekdo, ki se zavzema za pravice slovenske manjšine ob tem vendarle krati pravice drugih, morda še šibkejših v družbi (drugače misleči, brezdomci in druge obrobne skupine ...).

Največ problemov pa nam brez dvoma delajo tisti, ki se ne podredijo večini »normalnih«, tisti, ki – kakor pravimo po domače – plavajo proti toku.

Kot trn v peti so nam na primer homoseksualci ali lesbijke in z njimi vsi, ki svojo spolnost živijo drugače kot smo se učili da je »prav« in »normalno«.

Nekateri jih imajo za bolne, drugi »kakega takega« nikdar in nikoli ne bi hoteli imeti v svojem prijateljskem krogu.

Mislím, da ima vsak in vsaka izmed nas cel kup takih »manjšin«, ki jih – zavestno ali pa ne! – zatira in tlači.

Morda ali pa ne nazadnje zato, ker njihovi pripadniki živijo in izživljajo nekaj, kar bi si same nikdar in nikoli ne dovolile.

BACKUP – SLOVENSKA BESEDA NA KOROŠKEM

Predstava fima KDZ v mladinskem domu v Celovcu še danes, 13. oktobra ob 20. uri

II. ZVEZNA LIGA

Hud poraz v Wattensu

Wattens – SAK 6:1 (5:1)

SAK: Preschern, Wuntschek, Zankl, A. Sadjak, M. Sadjak, Bosnar, Wölbl (24. Smid), Eberhard, Blajs (46. Lippusch), Petschenig, Kottri.

Kaj je narobe pri SAK?

Po dokaž prikupni tekmi v sredo (4. 10.) proti Mödlingu smo vsi upali, da se bo tak trend nadaljeval tudi proti Wattensu, vendar so se Sakovci iz Tirolske vrnili praznih rok, a s polnim košem golov. V komaj 45 minutah je bila njihova usoda na Tirolskem zapečaten. Slovenski atletiki so prvi polčas »zaspali« in tako, kot že nekajkrat v letošnji sezoni, tekmo začeli brez motivacije. Gostiteljem so prepustili vso iniciativo, prepozno napadali, nasprotno moštvo pa se jim je, ne bodi leno, za to pomoč zahvalilo s šestimi goli. Edini zadetek za SAK je uspel Uliksu Kottriju.

Trener dr. Ramšak je po tekmi menil, da so bili igralci od predolge vožnje utrujeni in da bi bilo boljše, če bi se na Tirolsko odpeljali že dan poprej. »Najbolje bo, da to tekmo hitro pozabimo in se z novim elanom pripravimo na prihodnjo doma proti Gerasdorfu«, je bila pobozna želja trenerja.

Legionar Davor Bosnar
Davor Bosnar, defenzivni sredinski igralec, ki ga je Slovenski atletski klub preizkušal v obeh mi-

nulih tekmah, odgovornih ni mogel prepričati, da je prav on tisti, ki bi ga SAK nujno potreboval.

Medtem ko je v prvi tekmi proti Mödlingu vsaj po trenerjevem mnenju igral solidno (dr. Ramšak: »Svojo nalogo, okrepiti obrambo, je opravil dobro.«), se je v drugi tekmi, kot vsi ostali, slabo izkazal in ni znal pomagati, kar bi od dobrega legionarja lahko pričakovali.

Zato se bosta poti Bosnarja in SAK po vsej verjetnosti spet razšli.

Zaslužena točka proti Mödlingu

SAK: Preschern, Wuntschek, A. Sadjak, Zankl, Blajs, Bosnar, M. Sadjak, Wölbl, Eberhard, Petschenig, Kottri.

Gol za SAK: Marjan Sadjak v 88. minuti

Tekma (prejšnja sredo, 4. 10. 95) se je začela z minuto molka v spomin igralcu Mödlinga, ki se je smrtno ponesrečil, nato pa so igralci z vso močjo navalili na vrata SAK in v 17. minuti premagali obrambo in vratarja.

Polagoma so se nato v igro vključili tudi Sakovci ter imeli lepo priložnost izenačiti že v prvem polčasu, vendar se je prosti strel Christiana Wölbla odbil od prečke.

V drugem polčasu je SAK igral vse bolje, bil enakovreden gostom, vendar šele v 88. minuti je **Marjanu Sadjaku** po podaji

Lojze Sadjak, eden najboljših v vrstah SAK proti Mödlingu, v Wattensu pa je imel precej opravka z napadalci

brata Alojza uspelo z lepim strelom poslati neubranljivo žogo v gol gostov in s tem za SAK pridobiti pomembno točko. Mödling je po mnenju trenerja dr. Ramšaka moštvo, ki se bo potegovalo za vstop v I. zvezno ligo, zato je bil s točko povsem zadovoljen, enako pa tudi s tekmo samo, saj so igralci pokazali, da se znajdejo tudi proti dobremu moštvu.

PODLIGA VZHOD

Pokrče – Bilčovs 2 : 0

1. RAZRED D

Globasnica – St. Stefan 0 : 0

Šentandraž – Sele 2 : 1

Vovbre – Železna Kapla 1 : 1

Šentpavel – Šmihel 2 : 1

2. RAZRED A

VSV II – SAK II 3 : 3

Goli za SAK: Mandl (2), Eberhard

PRIHODNJA TEKMA

SAK – Gerasdorf
v nedeljo, 15. 10. 95,
ob 15.30 uri
na celovškem stadionu

ODBOJKA

Dobljani spet zmagali

Tudi v drugem krogu so bili Dobljani uspešni in na Tirolskem proti novincu Innsbrucku zmagali s 3 : 1.

Prva dva niza so gladko dobili s 15 : 6 in 15 : 7, v tretjem nizu so podlegli s 14 : 15, v četrtem pa spet zmagali.

ŠAH

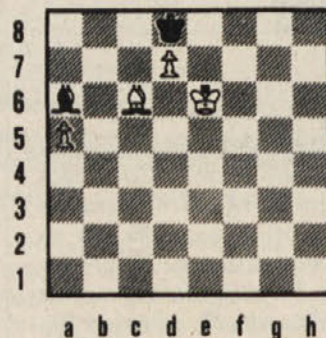
Šahovski oreh št. 6

Mollov – Kechev / Sofija 1988

V končnici enakobarvnih lovec ima beli prednost dveh kmetov, ki pa jo le težko uveljavljavi. Črna kralja ni mogoče »izbežati« in tudi črni lovec uspešno parira vsem naporom belega, ki je na potezi, da uresniči materialno prednost. Analizirajte pozicijo in poplačan bo trud, ki ste ga vložili v trenje oreha!

Rešitev šahovskega oreha št. 5

Velemejster Parma se je odločil za žrtev kvalitete s potezo 1.Tg7:!, ki pomeni tudi uvod v matni napad na rokado črnega.

1...Kg7; 2.Tg3+ Kh7 3.Lg6+! Prva poanta kombinacije : na 2...fg6 sledi 4.Tg6: in 5.Dh6: mat. Po 3...Kg7 4.Lh7+! Druga in odločilna poanta! 4...Kh7: 5.Th3 in črni se je pred matom vdal.

Planinsko srečanje na Dobraču

Slovensko planinsko društvo Celovec je v nedeljo, 1. oktobra, izvedlo na Dobraču prijateljsko srečanje, ki ga je zaključilo z gorsko mašo v slovenski cerkvi. Kljub nenavadnemu vremenu – Dobrač je bil pokrit s snežno odejo in občasno je celo snežilo – se je srečanja udeležilo kar okrog 50 planincev, med njimi nekaj tudi iz Slovenije. Potekalo je v prijazni planinski postojanki Ludwig-Walter-Haus tik pod vrhom 2167 metrov visokega Dobrača.

Posebnost Dobrača je, da je njegovo teme obdarjeno s štiri zgradbami: z dvema cerkvama, slovensko in nemško, zgrajenima leta 1690 in 1692; s planinsko postojanko, prvotno zgradbo za romarje, ki obstaja že okrog 200 let in s 165 metrov visokim televizijskim stolpom, ki pa kazi to nekdanjo romarsko goro z obema najvišjima romarskima cerkvama v Evropi.

Vrh Dobrača se ponaša s tako izredno lepim razgledom, ki sega celo do južnotirolskih Dolomitov, da so ga razglasili za Koroški Rigi. Žal tega razgleda mi nismo doživeli, zadovoljili pa smo se z občasnim pogledom na našo domačo Jeps s Komnico in na skalne stene Julijcev. Ko že pišem o Dobraču, naj še omenim usodni potres 1348. leta, ki je zasul precej zilijskih vasi, in bogat izvir tople vode v Toplicah/Warmbad pri Beljaku, katerega omogočajo

ogromne vodne gmote v dobročevem kraškem podzemlju.

Slovenska cerkev stoji tik

na Glocknerju. Mašo je daroval loški župnik Stanko Olip. Podobno kot je on to mašo opravil

Slovenska cerkev na Dobraču

pod vrhom Dobrača na ozki skalni ploščadi nad južnim prepadom, zahodno od nje pa so še vidni ostanki zidov nekdanjega župnišča. Zanimivo je, da je slovenska cerkev samo dve leti starejša od nemške, ki so jo zgradili plajberški knapje. Po vsej verjetnosti je župnišče služilo obema cerkvama, saj sta obe posvečeni Mariji.

Ob zaključku srečanja je bila gorska maša v spomin na umrle planince, med njimi na Jozeja Miklavčiča, povojnega starosta slovenskih planincev na Koroškem in alpinista Marijana Čertova, ki se je smrtno ponesrečil

na Dobraču, jo že nekaj let opravlja dovški župnik Urbanija na Triglavu. Tudi on se je udeležil naše gorske maše in obljubil, da bo tudi v prihodnje prihajal na Dobrač med koroške planince. Oba stanovska kolega sta navdušena gornika in hkrati župnijska soseda. Mašo je z lepim petjem olepšal moški pevski zbor Slovenskega prosvetnega društva »Jepa Baško jezero« pod vodstvom Aleša Šusterja. Podobna prijateljska srečanja bodo odslej vsako leto prvo nedeljo oktobra, v upanju, da nam bo vreme bolj naklonjeno kot letos. L. U.